

Mottagare

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Lägesrapport SFI

Förlag till beslut

Informationen tas emot.

Sammanfattning

Under 2025 studerade 504 elever sfi på Vuxenutbildningen. 114 elever avslutade en sfi-kurs med godkänt betyg under 2025.

I nuläget studerar cirka 270 elever på sfi, fördelade på tre studievägar. Sfi-undervisningen kompletteras av orienteringskurser som till exempel alfabetisering, språk och arbetsliv samt det digitala samhället. Flexkursen, där sfi-studier kombineras med arbete eller andra studier är den enskilt största orienteringskursen.

Pågående projekt och utvecklingsarbete sker i samarbete med Länsstyrelsens §37, och rubriceras *Stärkt språkbildning vid praktik*.

Samtal om uppdragsutbildning har inletts med folkvandvården.

Lagen om rätt till sfi i tre år trädde i kraft 1 januari 2026. En handlingsplan skall enligt lagen skrivas, där det tydligt synliggörs hur kommunen planerar för den uppsökande verksamheten för att få ytterligare individer i behov av sfi till Vuxenutbildningen.

Ärendebeskrivning

Antal elever och betyg 2025

Under 2025 studerade 504 elever på sfi. 114 elever avslutade en sfi-kurs med godkänt betyg under 2025. Betygen fördelades på 79 kvinnor och 35 män.

Nulägesbeskrivning

För närvarande studerar cirka 270 elever på sfi i heltidskurser, flexkurser och kombinationsutbildningar. Kurserna är indelade i studievägar enligt följande:

Studieväg 1 – ca 0-2 års skolbakgrund

Studieväg 2 – ca 8 års studiebakgrund

Studieväg 3 – 9+ års studiebakgrund

På grund av den rådande migrationspolitiska inriktningen anländer i nuläget färre kvotflyktingar till Gotland än tidigare, vilket bland annat innebär en minskning av nya elever till studieväg 1. Den övervägande delen nya elever är välutbildade och kombinerar ofta sfi med arbete eller universitetsstudier. I uppdraget för sfi ingår att möjliggöra en kombination av studier och arbete, varför en flexkurs skapats.

Vuxenutbildningen strävar efter att samarbeta med Arbetsliv och etablering, Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten i största möjliga utsträckning för individens bästa.

Den 20 januari 2026 beslutade rektor för sfi att pausa den orienteringskurs som ger elever med utbildningsplikt 23 timmars studier per vecka, då elevunderlag saknas. Grund för beslutet är dels personalekonomiskt och dels pedagogiskt. Elev med utbildningsplikt hänvisas motsvarande lektionstid för närvarande till Studieteket som bemannas av lärare.

På grund av den nya lagen¹ om rätt till SFI i tre år har rektor beslutat att komprimera introduktionskursen till fyra veckor istället för de tidigare åtta. För att den inledande kartläggningen, eventuellt språknivåtest samt litteracitetskartläggningen skall vara färdig före kursstart har ålagts en studiehandledare med studie- och yrkesvägledarkompetens att utföra dessa. Intentionen är att intensifiera den språkgrund som introduktionskursen är tänkt att ge. Tidigare genomfördes nämnda kartläggningar under introduktionsperioden.

Antalet kursstarter har ökats och sker nu i och med detta var fjärde vecka istället för var åttonde som tidigare.

Elevantal januari 2026

Den 25 januari 2026 var 270 elever inskrivna i kurs på sfi varav 102 män och 168 kvinnor. Här nedan kan man se fördelningen på de olika kurserna/utbildningarna:

Siffror från oktober 2025 inom parentes:

Introduktionskurs 15st. (23)

1A 14 (18)

1B 13 (10)

1C 6 (6)

---

¹ Läs om lagändring och de nya reglerna för sfi här: <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/nyanlandas-utbildning/mottagande-och-utbildning-i-komvux/skarpta-krav-i-sfi>

2B 14 (11)

2C 21 (17)

3C-nybörjare 18 (17)

3C-forts 22 (17)

1-3D 24 (19)

Flexgrupp 89 (80)

Flexintroduktion 13 (29)

Äldreomsorgslyftet (Yrkesutbildning i kombination med sfi/sva) 15 st.(13 st.)

Barn och fritid (Yrkesutbildning i kombination med sfi/sva.) 8 st. (9 st.)

Vårdbiträde (Yrkesutbildning i kombination med sfi/sva) 16 st, 1 grupp (26 st./ 2 grupper)

Orienteringskurser alfabetisering och latinisering 16 st./2 grupper

Språk och arbetsliv 11 st. (11st)

Heltidskurser

För att minska konsekvenserna av en begränsad tid på sfi görs nu kartläggningar och eventuella kunskapsnivåtester före kursstart, och introduktionskursen komprimeras därför till fyra veckor. Tidigare gjordes enbart en litteracitetskartläggning, men i och med lagen om rätt till sfi i tre år skall nu även en inledande kartläggning samt en kunskapsnivåbedömning med eventuell validering göras. Kartläggningarna ligger till grund för beslut om vilken kurs eleven skall gå, mål och omfattning med studierna. Eleven utvecklar under introduktionsperioden en del grunder i svenska, vilket underlättar övergången till ordinarie kurs. Alla sfi-elever erbjuds lån av iPad och studiematerial. Under introduktionskursen presenteras studie- och yrkesvägledare, kurator, vaktmästare, rektor och samordnare med flera. Litteracitetskartläggningen genomförs med hjälp av tolk.

Studiegrupperna 1A t om 1-3D samt introduktionskursen är heltidskurser, vilket motsvarar 15 timmars lärarledd undervisning per vecka.

Kombinationsutbildningar

Äldreomsorgslyftet, Barn och fritid samt vårdbiträdesutbildningen är kombinationsutbildningar, där yrkesutbildningar på gymnasienivå kombineras med sfi eller sva (svenska som andraspråk). Yrkesutbildningen går på 75% fart och sfi/sva på 25%. Yrkesläraren och språkläraren planerar undervisningen gemensamt och arbetar nära varandra tillsammans med eleverna med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Eleverna i äldreomsorgslyftet är redan i arbete, och avsätter därför endast två dagar per vecka för studier.

Orienteringskurser

Som tidigare nämnts pausas de orienteringskurser som skapats för att kunna erbjuda 23 timmar undervisning per vecka för elever med utbildningsplikt. De orienteringskurser som kvarstår är alfabetisering, det digitala samhället samt språk och arbetsliv. Skälet till att övriga orienteringskurser pausas är bristen på elevunderlag i målgruppen.

"Det digitala samhället" syftar till att stärka individens självständighet i det digitala samhället. Kursens innehåll är bland annat bank-id, grundskolans lärplattform Unikum, boka båtbiljett, 1177 med mera. Målgruppen är alla i behov av grundläggande digitala färdigheter, med svenska eller annat modersmål. Inga krav på övriga sfi- eller komvux-studier finns. Insatsen har implementerats efter ett samarbete med Länsstyrelsen inom ramen för ett §37-projekt som syftade till att motverka det digitala utanförskapet.

"Språk och arbetsliv" är en studie- och yrkesvägledande kurs vars syfte är att ge kunskap om och insyn i svenska rättigheter och skyldigheter kopplat till arbetslivet. Eleven blir kopplad till en praktikplats, lär sig söka arbete och skriva CV med mera. Antagning till kursen sker vid behov i samarbete med Arbetsliv och Etablering, och är öppen även för elever som inte studerar på sfi sedan tidigare.

Uppdragsutbildning

"Språkutbildning på arbetsplatsen" var ett pilotprojekt som gör uppehåll under våren. Samtal har inletts med folktandvården, som undersökt möjligheterna att utforma en uppdragsutbildning till tandvårdspersonal som gör sin praktik i Visby och som har behov av fortsatt språkinläring /-utveckling. Den är i så fall tänkt att ske under hösten.

Flexkurs

För att möta behovet av att kombinera sfi-studier med arbete eller andra studier startades en flexkurs 2023. För att bli antagen till kursen krävs god studievana. Minst fem timmar per vecka skall eleven närvara vid lektionspass.

Flexkursen skapades bland annat med stöd av informations- och kunskapsutbyte med sfi i Eskilstuna kommun, och var en del av arbetet i försteläraryuppdraget "Sfi i utveckling" som avslutades i augusti 2025. Det är den enskilt största studiegruppen sett till elevantal. Den digitala mötesplatsen för föräldralediga avslutas på grund av tidsbegränsning kopplat till lagändringen.

Pågående projekt och utvecklingsarbete

Ett projekt i samarbete med Länsstyrelsen med start i augusti 2025 pågår fram till juni 2026. Det sker inom ramen för §37 och rubriceras Stärkt språkhandledning vid praktik.

Målsättningen är en kunskapsbank, som syftar till att stärka praktikhandledares möjlighet att ta emot en språkpraktikant samt att höja kvalitén på praktiken. Projektet genomförs delvis i samarbete med Arbetsliv och Etablering.

En delrapport är inskickad till Länsstyrelsen. Före årsskiftet godkändes ett önskemål om justering av budget för att möjliggöra studiebesök i Örebro för erfarenhetsutbyte med deras insats "När mamma går till jobbet", en idé som tagits fram i samarbetet med Arbetsliv och etablering.

Nya lagar och förordningar

Ny lag om tre års rätt till sfi

Lagen om rätt till SFI i tre år trädde i kraft 1 januari 2026 och en rad konsekvenser kan förutspås. Till exempel måste lärarens rätt till semester tillgodoses parallellt med elevens rätt till kontinuerlig undervisning. Ökade vikariekostnader förutspås vilket förvaltningen tagit höjd för i mål- och budgetskrivelsen 2027-2029. Under 2026 finns ingen finansiering för detta utan måste tas ur ordinarie ram vilket då kan inverka negativt på avdelningens ekonomiska resultat.

Lagen är kommunicerad till elever på lätt svenska, samt i behövliga fall i språkgrupper tillsammans med tolk. Även Arbetsförmedlingen, grundskolechef, socialtjänsten samt arbetsliv och etablering är informerade.

För att samtliga kartläggningar skall kunna genomföras före introduktionskursen har en studiehandledare med studie- och yrkesvägledarkompetens fått delvis nya arbetsuppgifter. Tillgången till studiehandledning har därmed minskats. Kravet på kunskapsbedömning då det inte är uppenbart icke nödvändigt är ännu inte tillgodosett, men medför ytterligare arbetsuppgift som tillkommer i och med lagens ikraftträdande.

Övriga justeringar som gjorts för att öka möjligheten till måluppfyllelse återfinns under rubriken Lägesrapport ovan.

Ytterligare konsekvenser under semesterperioden är att det kan bli en utmaning för ordinarie personal inom exempelvis äldreomsorg, hemtjänst, barnomsorg, besöksnäring att få ut semester. Detta eftersom sfi-elever ofta arbetar i dessa yrken under sommaren. Införande av tre-årslagen kan komma att tvinga elever att avstå feriearbete för att inte missa studietid. De barn som tidigare haft tre veckors ledighet från förskola/fritids då deras föräldrar varit lediga från sfi kommer troligen inte heller kunna vara lediga på sommaren vilket påverkar barnen men även förskola och fritids.

Rätten till sfi i tre år innebär också en möjlighet till förlängning om särskilda skäl finnes, och här behöver vi säkerställa att den bedömningen inte riskerar att bli godtycklig. Vuxenutbildningen befarar att det föreligger en risk för ökad arbetsbörda för lärare och rektorer kopplat till ökad administration och en mer komplex semesterplanering.

En handlingsplan skall enligt lagen skrivas, där det tydligt synliggörs hur kommunen planerar för den uppsökande verksamheten för att få ytterligare individer i behov av sfi till Vuxenutbildningen. Arbetet är ännu inte påbörjat.

Nya kursplaner för sfi

Nya kursplaner för sfi väntas under 2026-2027. Det är just nu ett remissförfarande gällande förslag på nya kursplaner för sfi, där syftet är att likrikta formen för kursplanerna med dem för grund- och gymnasieutbildningarna. Det innebär bland annat att det nu kommer att finnas ett centralt innehåll.

Informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och Komvux

Ny lag om informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och Komvux träder i kraft 1 mars 2026. Lagen förväntas förbättra förutsättningarna för Arbetsförmedlingens kontrollarbete samt leda till att fler arbetssökande med utbildningsbehov ska påbörja studier inom Komvux. Informationsutbytet ska ske både före, under och efter det att en arbetssökande anvisats en utbildning, och innefattar till exempel personuppgifter, arbetsmarknadsmässig insats, utbildningsnivå, eventuella förändringar i omfattningen av studierna och avbrottsorsak eller betyg.

Lagens ikraftträdande kommer troligtvis leda till en ökad administrativ arbetsmängd för utbildningshandläggare, studie- och yrkesvägledare och skolledning.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse, 2026-02-18

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Hanna Sällström Jonasson
Avdelningschef vuxenutbildningen